

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 1. An detur speciale præceptum actus amoris Dei super omnia?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

DISPUTATIO SEXTA,

De præcepto Charitatis Dei, & proximi.

QVÆSTIO I.

An detur speciale præceptum actus amoris Dei super omnia?

1. **E**iusmodi præceptum dari, hominemque teneri actum charitatis elicere, tam ex iure naturali, quam divino ad virtutem charitatis pertinente, est communis Theologorum sententia, quam tenent D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 10. ubi sic: * Actus charitatis dupliciter considerari potest, uno modo secundum quod est quidam actus per se, atque ita cadit sub præcepto legis, quod de hoc specialiter datur, scilicet, diliges Dominum Deum tuum, & diliges proximum tuum, &c. D. Bonaventura, Scotus, Suarez, Azor, Sanchez, & alii, quos referunt, & sequuntur Puente Hurtado 2. 2. tom. 2. disput. 174. sect. 4. P. Valquez tom. 4. in 3. part. quæst. 86. artic. 2. dub. 6. in fine, & quæst. 90. artic. 1. dub. 4. num. 40. & 41. & alii communiter.

2. Probatur aperte ex Evangelio Matthæi 22. & Lucæ 10. ubi cum Christus Dominus interrogasset legis peritum, quodnam esset primum, & maximum mandatum in lege, ille respondit: Diliges Dominum Deum tuum. Cui Christus Dominus: Rectè iudicasti. Si ergo inter omnia præcepta primum, & maximum præceptum charitatis est, dubitari nequit, ex verbis Christi Domini, certissimum esse dari tale præceptum dilectionis Dei, & ab aliis præceptis, & ab omnium collectione distinctum esse: quia omnium collectio non est primum, & maximum mandatum: inepetè què respondisset Jurisperitus, si rogatus, quale esset primum mandatum, dixisset: Collectio omnium.

3. De inderatione probatur, qua utitur D. Thomas 2. 2. quæst. 44. art. 1. De aliis virtutum actibus sunt præcepta, quia nos ducunt ad nostrum ultimum finem: sed actus charitatis immediatè, & proximè ad illum nos ducit: ergo. Confirmatur, quia dubium non est, dari præceptum actus interni fidei: quod esse certum secundum fidem, ait Suarez disput. 13. de Charit. sect. 1. num. 2. ex illo Joannis 3. Hoc est mandatum eius, ut credamus in nomine filii eius: atqui, ut constat ex Evangelio Matthæi 22. Diliges Dominum Deum tuum, est maximum, & primum mandatum: ergo eadem fidei certitudine tenendum est, dari præceptum actus interni amoris Dei. Urgetur, quia actus charitatis non minus necessarius est ad salutem, quam actus fidei: sicut enim Scriptura Marci ultimo, dicit: Qui non crediderit, condemnabitur: Ita Joannis 3. ait: Qui non diligit manet in morte. Ergo sicut actus fidei, quia in Scriptura præcipitur sub comminatione damnationis æternæ, obligat in omnium opinione, sub gravi peccato; ita & actus Charitatis. Secundò probatur, quia finis hominis est Deus, & opera virtutum sunt media ad finem hunc consequendum: atqui amor mediorum

procedit ex amore finis, ergo hic primo loco nobis præcipitur, quia præceptum naturale consequendi nostrum ultimum finem, est præceptum amoris eiusdem ultimi finis, ex cuius fruendi desiderio aliarum virtutum actus imperantur, & diriguntur. Et sanè, ut bene inquit Baronius 2. part. Manuduct. disput. 3. sect. 2. §. 1. Si Deo ex præcepto credendum est, quod verax sit, & omniscius, nec fallere magis possit, quam falli: si in eo spes nostra ex præcepto ponenda est, quod nec facultas omnipotenti, nec voluntas summè bono desit ad benefaciendum; cur non eodem iure infinita bonitatis, ex præcepto est summè amandus?

4. Obijciens: Præcepta charitatis includuntur in aliis præceptis Decalogi, ergo & observatio præceptorum charitatis in aliorum præceptorum observatione, sed præcepta Decalogi observari possunt absque actu speciali charitatis Dei, ut tradit D. Thom. 1. 2. quæst. 100. art. 10. & 2. 2. quæst. 44. art. 1. ad 1. ergo & præcepta charitatis. Prima hujus discursus præmissa constat ex D. Thoma art. 1. citato ad 3. ubi, cum sibi objecisset: * Si de charitate darentur aliqua præcepta, deberent poni inter præcipua præcepta, quæ sunt præcepta Decalogi, non autem ponuntur: ergo. * Respondet: * Dicendum, quod omnia præcepta Decalogi ordinantur ad dilectionem Dei, & proximi, & idè præcepta charitatis non fuerunt connumeranda inter præcepta Decalogi, sed in omnibus includuntur. * Respondeo hujusmodi solutione innixus præcepta charitatis adè aperta nobis esse, ut sicut præceptum de fide recta in Deum, & de spe in illo collocanda, ita de amando, non oportuerit in Decalogo evulgari. Sensus igitur solutionis D. Thomæ est, præceptum dilectionis Dei, & proximi in aliis Decalogi præceptis includi tanquam primum principium, ad quod omnia reducuntur; & similiter eorum actus: Qui enim Deum, & proximum diligit, totam legem implebit. Quod de eo, qui proximum diligit, nos edocuit Paulus ad Roman. 13. eo quod ad charitatem pertineat, qua proximus diligitur propter Deum: ut ponderant S. Augustinus de Doctrina Christiana, cap. 30. & S. Thomas ad Roman. 13. sect. 2. videatur Thomas Sanchez lib. 3. in Decalogum, in proemio. ubi hanc expositionem ex ipso D. Thoma, Cajetano, & Navarro adducit. Et constat aperte ex 1. 2. quæst. 100. art. 4. ad 1. ubi ait: * Præceptum fidei præsupponitur ad præcepta Decalogi, sicut præceptum dilectionis. * Ergo quod non fuerint scripta in Decalogo, validius argumentum pro illis suppeditat.

5. Obijciens secundò, locum alium D. Thomæ ex eadem quæst. 44. art. 4. ubi præceptum diligendi Deum ex toto corde sic exponit: * Ad secundum dicendum, quod dupliciter contingit, ex toto corde Deum diligere. Uno quidem modo in actu, id est, ut totum cor hominis semper actualiter in Deum feratur, & ista est perfectio patriæ. Alio modo, ut habitualiter totum cor hominis in Deum feratur, ita scilicet, quod nil contra Dei dilectionem cor hominis recipiat, & hæc est perfectio viæ. * Ex quibus sic arguitur. Qui diligit Deum ex toto corde, prout est perfectio viæ, verè observat præceptum charitatis Dei, sed qui habitualiter Deum diligit, nil contra Dei dilectionem agens, diligit Deum ex toto corde, prout est perfectio viæ: ergo. Cum autem habitualis hæc dilectio, & nil contra Dei dilectionem agere, absque actu interno amoris Dei contingere possit, servando scilicet Decalogi præcepta, & habendo animum paratum ad dilectionem Dei (sicut de dilectione proximi tradit Angelicus Doctor 2. 2. quæst. 184. artic. 2. ad tertium. * Sufficit inquit)

ut feratur in singulos habitualiter, & secundum animi preparationem: *) Inde non leviter concludi videtur, præceptum diligendi Deum ex toto corde, cui præceptum dilectionis proximi simile est, satis adimpleri, juxta principia D. Thomæ, si voluntas in Deum habitualiter feratur, secundum animi preparationem, nil contra Dei dilectionem agens. Respondeo, perfectionem viæ consistere in observatione duplicis præcepti dilectionis Dei, affirmativi scilicet, & negativi: primo obligatur homo elicere actum amoris Dei, non quidem pro semper, hæc enim est perfectio patriæ, sed al quoties in vita, ut infra dicemus. Præcepto verò negativo nil agendi, quod dilectioni Dei opponatur, semper, & pro semper obligatur: & sic se habens, dicitur homo habitualiter Deum ex toto corde diligere, quia nil contra Dei dilectionem recipere paratus est.

6. Obijcies tertio D. Thomam 2.2. quæst. 184. art. 3. ad secundum, ubi ait: *) Perfectio divinæ dilectionis universaliter cadit sub præcepto; sed transgressionem præcepti evadit, qui quomodocumque perfectionem divinæ dilectionis attingit: est autem infimus dilectionis gradus, ut nil supra eum, aut contra eum, aut æqualiter ei diligitur. *) Et infra: *) Non est transgressor præcepti, qui non attingit ad medios perfectionis gradus, dummodo attingat infimum. *) Ex quibus sic: Qui nil supra Deum, aut contra Deum, aut æqualiter ac Deum diligit, præceptum dilectionis Dei adimplet: sed nullo actu charitatis elicit, verificari potest, nil supra, aut contra, aut æqualiter ac Deum diligit: ergo & adimpleri præceptum dilectionis Dei super omnia. Cui videtur facere Cajetanus 2.2. quæst. 186. art. 2. dum ait: *) Infra limites præceptorum communi modo servandorum salvatur dilectio Dei super omnia. *) Respondeo, D. Thomam loco supra citato supponere præceptum dilectionis Dei alius locis se traditum, & explicare gradum dilectionis ad illius adimplerem requisitum: diciturque, infimum sufficere: id est quod non esse transgressorem præcepti, qui illum attingit, id est, qui eo actu dilectionis feratur in Deum, ut nil supra eum, aut æqualiter ei diligit. Qui enim creaturam plus, aut æquè, ac Deum diligeret, neque infimum quidem charitatis gradum attingeret, & multo minus, qui contra Deum aliquid eius præceptum frangeret; quia actus dilectionis Dei etiam infimus, cum ejusmodi creaturarum amore componi non potest. Itaque genuinus D. Thomæ loci sensus est, eum, qui eo actu fertur in Deum, qui secum non comparatur alium dilectionis creaturarum supra Deum, aut contra Deum, aut æqualiter ei, non esse transgressorem præcepti charitatis, quia actus ille dilectionis, quo in Deum fertur, licet nec supremum, nec medios perfectionis gradus, attingit tamen infimum.

7. Obijcies quarto D. Gregorium Homil. 20. in Evangel. ubi ait: *) Verè enim Deum diligimus, si mandata eius custodimus. *) Et Augustinum sermon. 53. de tempore, ubi ait: *) Dei verè dilectio in observatione mandatorum eius tota consistit. *) Respondeo, inefficax ex his Patribus argumentum desumi: eorum enim verba solum evincunt à posteriori, & ab effectu rectè colligi, Deum diligere, qui mandata eius custodit, juxta illud Joannis 14. Si quis diligit me, sermonem meum servabit.

ligit me, sermonem meum
servabit.

8. EX dictis inferitur, nullatenus sustineri potest opinionem asserentem non dari speciale præceptum actus charitatis, quod ex hac virtute procedat. Quam maximum errorem continere, dicit Lorca 2.2. q. 37. & ut minimum ut scandalosam damnavit Summus Pontifex Alexand. Septimus, die 22. Septembris, anno 1665. Inter alias enim in Congregatione Generali sanctæ & Romanæ Inquisitionis damnatas, & sub pœna excommunicationis prohibitas, hæc extat. Homo, nullo unquam vitæ tempore tenetur elicere actum fidei, spei, & charitatis, ex vi præceptorum divinarum ad eas virtutes pertinentium. Unde dicitur ut scandalosam in posterum rejiciendam quorundam opinionem asserentium, non dari speciale præceptum charitatis, sed generale, cui per actum præceptorum adimplerem, satis fit.

9. Inferitur secundo, ab scholis exterrimam sententiam eorum, qui obligationem ad actum charitatis, indirectam solum esse, defendunt, est, non ortam ex vi præcepti divinæ ad hanc virtutem pertinentis, sed ad virtutes alias. Verbi gratia præcepto religionis; ut quando existenti in mortali occurrat necessitas communicandi, vel celebrandi, vel conficiendi aliquid Sacramentum, & non habet copiam Confessoris.

10. Inferitur tertio, defensari ultetius non potest opinionem asserentem ad actum charitatis solum neri, quia alia via justificari non potest. Aliam quidem Sacramento Pœnitentiæ justificationem obtinere posset, nullo unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum charitatis. Quod expresse damnatum est ab Alex. VII.

11. Inferitur quarto, falsam prioris esse opinionem quorundam asserentium eum, qui semel in anno dignè Eucharistiam sumat, adimplere speciale charitatis præceptum. Quam tenuit Mag. Banez in Universitate Salmantina Primarius D. Thomæ Coadjutor moderator 2.2. q. 44. dub. 1. tenetque 3. 8. Alii dant verba eius suum. *) Nihilominus dico secundo, quod absque scrupulo credi potest, quod qui dignè Eucharistiam semel in anno, adimplet sumit speciale præceptum charitatis. *) Sic ille, quem supradictum mine, refert, nec refellit M. Serra 2.2. quæst. 44. in fine ubi ait: *) Certum est præceptum charitatis obligare ut pluries in discursu vitæ, actum dilectionis Dei in proximi eliciat homo. Sunt nihilominus quidam, absque scrupulo credi posse speciale præceptum charitatis adimplevisse eum, qui semel, in anno quolibet, dignè Eucharistiam sumit. *) Hæc inquam sententia neutiquam in posterum sustineri potest; nec cum Eucharistia semel in anno quolibet, dignè sumi possit, quin procedat, comitetur, vel subsequatur charitatis actus, sola confessione prævia ex animo contrito procedente: sequitur manifestè hominem in peccato unquam vitæ suæ tempore tenetur elicere actum charitatis, ex vi præcepti ad hanc virtutem pertinentis. Quæ est propositio ab Alex. Septimo damnata.

**

**

§. III.

Animad-versio in Baronium.

12. Quamvis doctissimus M. Bannez sententiam nuper ex ipso fideliter excerptam tenuerit: & nec eius verba Baronius ipse inficari audeat, nihilominus suadere tentat, mala fide ab Amadeo citatum, & à præfata opinione fuisse prorsus immunem, sic disput. 3. operis contra Amadeum, sect. 2. §. 1. fol. 312. Quem ibi carpit, quod ex verbis Magistri Bannez, sic intulerit. * Videtur M. Bannez commutasse præceptum speciale charitatis in præceptum dignè sumendi Eucharistiam, quod est æquivalenter illud negare. * Quæ consecutio legitima est: & (ut notavit D. cast. Ilo de Penitent. disp. 3. num. 4. & 95.) ex Bannez sententia inferitur, præceptum speciale charitatis cessare in eo, qui aliunde est justificatus. Quod hodie asserere, æquè nefas est.

13. Et ut præfata consecutionis robur magis innoteat: Amadei argumentum in Magistrum Bannez retorqueo, & simul instauror ex alio, quo ipse M. Bannez impetit. M. Sotum asserentem in Baptismo adimpleri præceptum, quò omnes tenentur, diligere Deum super omnia, cum ad usum rationis pervenerint. * Sic enim in illum insurgit 2. 2. quæst. 44. artic. 1. dub. 1. * Dicit Sotus, quod in Baptismo impletur istud præceptum, quia tunc dat homo nomen suum in militiam Christi. Sed tamen non video, quomodo tunc speciale præceptum charitatis adimpleatur, quoniam parvuli habitualiter amant, sicut & credunt. Adulti verò (attende) cum sola attritione dignè suscipere possunt Sacramentum Baptismi: ergo in susceptione Baptismi non adimpletur speciale præceptum dilectionis Dei. * Hæc Bannez: quæ in illum cum Amadeo, sic urgeo. Adulti cum sola attritione, dignè suscipere possunt Eucharistiam: ergo in susceptione Eucharistiæ non adimpletur præceptum dilectionis Dei: ergo si aliiter adimplendum non tenentur, evidens est, speciale præceptum charitatis, aut cessare in eo, qui aliunde justificatus est, aut in præceptum dignè sumendi Eucharistiam esse commutatum. Ergo vel argumentum M. Bannez contra Sotum nullum est, aut Amadei contra Bannez apertè concludit.

14. Instat Baronius, infideliter citatum M. Bannez, * quia licet dicat, satisfieri huic præcepto charitatis, cum quis semel per annum dignè sumit Eucharistiam: tamen, quasi huic responsioni diffusus addit, (quod non debuerat tacere Amadeus) huius præcepti omissionem nobis ignorantibus posse ad peccatum lethale imputari. * Verum si hæc expostulatio iusta foret, potuisset & debuisset Baronius, in Magistrum Serra, qui ad ditamentum istud primò tacuit, primò invehi. Potuisset etiam contra Mag. Petrum de Ledesma id ipsum urgere, qui, licet ex eodem instituto, non aliter Magistrum Bannez citatum adducit tom. 2. Sum. tract. 3. cap. 5. post 6. conclus. Ubi sic refert: * La sexta sentencias es, que el que cumple con el precepto de la comunión, recibiendo dignamente el Sacramento de el altar, cumple con el precepto de amar à Dios sobre todas las cosas. Esta sentencia tiene el P. M. Bannez en el lugar alegado. Esta manera de decir me parece muy dificultosa, porque el precepto del amor de Dios es muy diferente del de la Eucharistia. Luego con comulgar no cumple uno con el precepto de amar à

Pars II.

Dios. * Hæc Ledesma: ab his tamen mala fide citatum Bannez, nec ipse Baronius dicit, cur ergo Amadeum impetit?

15. Et quidem neuter malæ fidei redargui potest, quod ultimam circa præceptum amoris Dei conclusionem omiserit, quia licet post nuper traditam de adimplentione huius præcepti, per dignam susceptionem Eucharistiæ, M. Bannez subnectat: * Tandem dico, quod fortassis, nobis ignorantibus, aliquando est omisio huius præcepti: sicut etiam solet esse omisio orandi Deum. * Non dicit, esse peccatum mortale, nec ideo hæc addidit, quia alteri conclusioni diffusus fuerit, sed quia fortan pluries in anno per se obligat charitatis præceptum, & nos ignoramus. Plures enim intra annum casus occurrunt, in quibus disputant Doctores, sit necne obligatio eliciendi actum specialem amoris Dei: verb. grat. An quisque ad illum per se teneatur, quoties contritionem peccatorum habere debet, aut veram eorum detestationem extra Sacramentum? An quoties aliquem in Deum blasphemantem audit? An quoties beneficium magnum à Deo acceperit? An quando gravis odii Dei tentationes instant? Et similes, in quibus omisio huius præcepti fortassis, nobis ignorantibus, datur. Quæ proinde ignorantia ex diversitate opinionum probabilium suborta, à peccato, etiam veniali, ne dum mortali nos excuset. Quapropter consulto M. Bannez non dixit, nobis ignorantibus posse ad peccatum lethale imputari, ut Baronius illi affinxit, sed fortassis, nobis ignorantibus, aliquando esse omissionem, sicut & orandi Deum. De hac ergo ignorantia inculpabili ex varietate opinionum, circa tempus obligationis huius præcepti, loquitur Magister Bannez ubi supra, quia licet existimet, præceptum amoris Dei per se sufficenter adimpleri digna singulis annis, Eucharistiæ susceptione: censet tamen, & merito, aliis etiam temporibus fortasse per se obligare, & per ignorantiam omissionem inculpabilem contingere. Hoc autem eodem verborum tenore scribere potuisset, quamvis ad actum specialem amoris singulis annis eliciendum obligasset, ut plures alii obligant. Sicut ergo, si hanc communem conclusionem præmisisset, non esset argumentum dissidentiar, quod post illam adjungeret: Fortassis, nobis ignorantibus, aliquando est omisio huius præcepti: ita similiter, nec quod post doctrinam de adimplentione præcepti charitatis per dignam sumptionem Eucharistiæ, adjecerit. Nil ergo in Magistrum Bannez peccavit Amadeus, licet nec M. Ledesma, nec M. Serra: Solus ergo Magister Bannez defecit, vel si mavis, & Baronius dum illum defendit, erasis verbis tanti Magistri, & aliis ex suo penu supplicis.

§. IV.

An obligatio eliciendi actum charitatis Dei proveniat ex præcepto affirmativo huius virtutis? An ex negativo?

16. NIL clarè determinatum habemus: ideo què controverti adhuc potest, an ex vi censuræ Alexandri VII. damnata etiam maneat opinio asserentium, solum dari speciale præceptum actus charitatis negativum, nempe, non habendi odio Deum? Et consequenter, neminem teneri ex vi præcepti ad hanc virtutem pertinentis actum chari-

Z z 2

chari-

charitatis elicere, ni opus fuerit ad evitandum periculum succumbendi urgenti tentationi odii Dei.

17. Ratio difficultandi præcipue desumitur ex obligatione eliciendi actum fidei, quæ non occurrente necessitate profitendi fidem, provenit, secundum plures, ex præcepto negativo non dissentienti revelatis, seu non succumbendi tentationi contra fidem, ut videre licet apud Magistrum Pradom. 1. quest. Moral. cap. 7. de fide, quest. 4. §. 4. num. 15. & sequentibus. Quibus facile consentient Doctores aliteres, pueros, cum ad usum rationis perveniunt, non adstringi præcepto dilectionis Dei. * Quia fit tunc (inquit M. Prado num. 14.) non obligat præceptum positivum actus fidei, nunquam obligaret, quia non est major ratio temporis sequentis. * Imò nec in articulo mortis esse obligationem directam actus fidei, sed indirectam, nempe ex alia virtute proveniente, ad cuius actum debeat fidei actus præcedere, tradunt Sanchez, Trullench, Bonacina, Lugo, Granado, & alii apud Prado supra num. 17. & sequentibus. Ergo sicut, saltem extrinsecum instans usus rationis, obligatio eliciendi actum fidei, cessante necessitate illam confitendi, non oritur ex præcepto positivo huius virtutis, sed ex negativo; ita similiter de obligatione eliciendi actum amoris Dei, sentire licebit.

18. Secunda difficultandi ratio, sumitur ex doctrina D. Thomæ, prout à M. Acatio de Velasco exposita tom. 1. resol. Moral. verb. *Amaris proximo*, resol. 55. num. 4. Ubi cum suppositum sit Angelici Præceptoris doctrinam ex 1. 2. quest. 100. art. 10. assertentis, actum charitatis, secundum quod est quidam actus, per se cadere sub præcepto legis: * Quod de hoc (inquit) specialiter datur: diliges dominum Deum tuum, & diliges proximum tuum. * Quibus, tam dilectionis proximi, quam Dei speciale charitatis præceptum dari, apertissime docet. Nihilominus M. Acatius ubi supra constanter defendit, non esse obligationem diligendi proximum actu interno, & speciali charitatis, nisi, ad evitandum odium, necessarium sit. Quam sententiam, ut D. Thomæ, & aliorum communem tueretur, dicens: * Santo Tomas, y comunmente los Doctores enseñan, que no debemos amar al proximo con actos internos especiales, sino es en caso, que fuese necesario para evitar el abortecimiento. * Ex quibus sic inquit Amadeus. Quid ergo? Dicimus ne, in doctrina D. Thomæ neminem teneri amare Deum actu interno speciali amoris, nisi cum opus fuerit ad evitandum odium? Expende vim consequentia. Et ut luculentius. Sic instauro argumentum: de utroque actu charitatis Dei, & proximi datur speciale præceptum; sed speciale præceptum charitatis proximi non obligat ad actum internum amoris, nisi cum opus fuerit ad evitandum odium, ergo neque speciale præceptum charitatis Dei. Hæc est vis consequentia, quam Amadeus lectori expendendam commendavit, & quæ obligationem ad actum charitatis Dei ex solo præcepto negativo huius virtutis provenire, concessis præmissis, aperte videtur concludere.

* *

S. V.

Animad-versio altera in Baronium.

19. Consequutio præfata adeo exola fuit, ut in Amadeum, (qui si assensum præstitit, ut falso supponit) sic exclamaret sol. 316. * Quis ista seriat: adeo præcipere ex doctrina D. Thomæ sanctissima, deduci consequentiam, præ absurdas? * Sit esto: Ideo verò Amadeus ut vitaret, alteram ex præmissis claudicare, præcessit; non maiorem, ut aliqui temere dixerunt, sed minorem. Nam cum speciale charitatis præceptum de actu dilectionis Dei, & proximi datur, ut tradit D. Thomas ubi supra, & constat ex Evangelio. Matthæi nequit consequenter asseri, actum internum amoris Dei per se cadere sub præcepto affirmativo, non verò actum amoris proximi.

20. Verum, utraque præmissa concessa, Baronius consequentiam irridet. Nec mirum, cum præceptum speciale amoris Dei, & proximi expositum renuerit, illo veteri proverbio: *Qui amat me, amicum meum*: quasi præceptum amandi proximum ea ratione se habeat respectu præcepti amandi Deum, ac præceptum amandi canem, cum præceptum amandi proximum: aut quasi proximi, & canis amandi, darentur duo specialia præcepta inter se commixta: sicut & amoris Dei, & proximi dantur. Unde concludit, ridiculum esse argumentationem præcepti speciali amoris proximi ad amoris Dei, dicens: * Canem amici non debeo singulari affectu persequi, sed amicitia satisfacio, si habeam animam parum ad canem diligendum, cum occurrat occurrerem amico testandi affectum, eius canem non omnino neglecto. * Ex his præmissis inferit, quod si amor proximi speciale præceptum non obliget per se ad actum internum amoris, nil inde concludi potest contra obligationem ad actum internum amoris Dei ex præcepto affirmativo proveniente. * Aliter (inquit) satisfaciatur præcepto charitatis in Deum, si eodem loco, quo canem, reponam. * Verba cui vertam, nescio. O Baronius! non tam in belleolum fuit, ictum verò non sensisti. Et quidem si obligatione amandi Deum non alia amandi proximum contineretur, quam in præcepto amandi proximum obligatio amandi eius canem, aut præceptum amandi canem daretur simile præcepto amandi proximum, quod, juxta Evangelium, simile est præcepto amandi Deum: discursus Baronius irridendus foret. Sed cum omnia levis se habeant, & pleurare non possit, consequentia, & confidentia mori fugere non poterit.

21. Et ut res magis innotescat, sic formo argumentum. Ex eo, quod Christus Dominus, eodem modo loquutus fuerit de speciali præcepto charitatis Dei, & proximi, inferunt Doctores, dari præceptum speciale divinum, & supernaturale charitatis proximi, quo ex charitate, amore (supernaturali) tenemur proximum diligere (quod esse de fide certum est Trullench lib. 1. Decalogi, cap. 5. dist. 4. m. 4.) Ergo et quod Christus Dominus de utroque speciali præcepto charitatis Dei, & proximi eodem tenore verborum locutus fuerit: legitima hæc erit consequentia: actus internus supernaturalis charitatis Dei per se cadit sub præcepto affirmativo, ergo & actus internus supernaturalis charitatis proximi: ergo ob opusposito consequentis validum erit argumentum: sed

S. VI.

Præceptum affirmativum amoris Dei,
& proximi efficaciter
probat.

actus internus, & supernaturalis charitatis proximi in opinione D. Thomæ (ut testatur Acacius de Velasco) per se non cadit sub præcepto affirmativo: ergo neque actus charitatis Dei: ergo ex negata obligatione diligendi proximum actu interno charitatis supernaturalis, ex vi præcepti affirmativi pertinentis ad virtutem charitatis, efficaciter arguitur contra obligationem amandi Deum actu interno charitatis, ex vi præcepti affirmativi; solumque concedendam ex vi præcepti negativi spectant ad hanc virtutem. Neque hoc argumento, ut falsò imponit Baronius ubi supra, contendit Amadeus ex D. Thomæ præceptum charitatis amandi Deum nullum dari speciale. * Sed non dari speciale affirmativum, si de amando proximo non datur: * Nam cum præceptum charitatis, inquit, de utroque amoris actu, Dei scilicet, & proximi specialiter datur, juxta illud Matthæi 22. secundum autem simile est huic: diliges proximum tuum sicut te ipsum. Aut utrumque sub præcepto (nempe affirmativo) cadere, aut neutrum formaliter dicendum est. Consequentiam desidero. * Hæc Amadeus, quibus, ut patet, speciale præceptum affirmativum amoris Dei non inficitur, sed & proximi etiam concedendum intendit.

22. Quapropter meliora sapiens Baronius sol. 326. bene asserit, falsum esse, nullum dari speciale præceptum affirmativum dilectionis proximi, & contra expressa Christi Domini verba, Joannis 13. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem. Id verò traditum à D. Thomæ Quodlib. 4. art. 24. ad 1. suadere tentat, sol. 327. ex quo loco oppositam conclusionem deduxit Acacius de Velasco. * Eo enim quodlibet, & articulo ad primum (inquit Baronius) eruditè dissertit D. Thomas, & varias refert Patrum sententias de adolescente Matthæi 19. &c. * Ceterum hujus testimonij explicatione, non eversam, sed illustratam Acacii assertionem censo, quia obligationem ad actum internum amoris proximi, eo loci à D. Thomæ traditam fuisse, Baronius ipse suadere contendit ex eius necessitate ad observantiam præceptorum secunda tabula, quo (inquit) amore sublato, cetera mutant, nec impleri possunt, multominus collectim omnia, nisi præter veluti radix horum fructuum singularis ex charitate affectus in proximum. Sicut (inquit) sit necessitas, & efficacia specialis dilectionis in proximum ad servanda secunda tabula præcepta, quid futurum putas de singulari amore in Deum, ut summum bonum ad servanda collectim omnia præcepta? Hoc autem argumento solum evincit Baronius, juxta D. Thomam, loco supra citato, amorem Dei, & proximi cadere sub præcepto, ut necessarium ad aliorum præceptorum adimplerionem: quod est idem, ac dicere: dari obligationem ad ejusmodi actus internos ex vi præceptorum ad alias virtutes pertinentium, quando ad earum observantiam opus fuerit; quod nullus unquam negavit. Quodlibet ergo quartum D. Thomæ art. 24. citato, ne leve quidem suppeditat argumentum pro speciali præcepto affirmativo amoris proximi, ad virtutem charitatis, & non ad aliam, directè reducendo.

23. Ex aliis ergo locis D. Thomæ, probari debet obligatio eliciendi actum amoris proximi ex vi præcepti affirmativi ad hanc virtutem pertinentis; quod nullibi à D. Thomæ (quidquid Acacius dixerit) negatum invenio.

* *

24. Quod datur obligatio eliciendi actum amoris Dei non solum ex præcepto negativo, sed etiam ex affirmativo, ad virtutem charitatis pertinentem: probant efficaciter fundamenta pro speciali præcepto hujus actus superius jacta: Charitatis enim præcepto, quod primum, & maximum est, id negare, quod aliis virtutum præceptis conceditur, valde rationi dissonat, cum Dei dilectio totius vitæ Christianæ fundamentum sit: unde à Conciliis, universæ legis observantia dicitur: ergo sicut ex aliis virtutibus, quæ objecta longè inferioris ordinis habent, non solum præcepta negativa, sed etiam affirmativa dimanant, ita ex virtutibus fidei, spei, & charitatis, quæ perfectiores sunt, & præcipue ex charitate, quæ major omnium est. Cum igitur charitas specialis, & præstantior virtus sit, & eius actus ad salutem necessarius, nullo apparenti fundamento dici potest de tali actu speciale præceptum affirmativum non dari.

25. Urgetur, quia si ex solo præcepto negativo non succumbendi tentationi odii Dei, teneretur quis actum charitatis elicere, sequeretur, quod si homo nullo suæ vitæ tempore, ejusmodi tentatione urgeretur, nullo ad actum charitatis ex vi præcepti ad hanc virtutem pertinentis adstringeretur. Quæ est propositio ab Alexandro VII. damnata: ergo fatendum est necessariò, obligationem eliciendi actum charitatis, non solum ex præcepto negativo, sed etiam ex affirmativo hujus virtutis, aliquando directè provenire. Quod argumentum præceptum affirmativum fidei, & spei æquè comprobatur.

26. Major est difficultas circa actum amoris proximi. Dicendum tamen est, similiter dari speciale præceptum affirmativum de actu interno supernaturali amoris proximi. Ita communiter Theologi, quos citatos sequitur M. Prado tom. 1. quæst. Moral. cap. 12. quæst. 4. §. 2. num. 15. Probatur primò ex verbo Christi Domini, Matthæi 22. & Marci 12. Diliges dominum Deum tuum, est primum, & maximum mandatum. Secundum simile est huic: diliges proximum tuum, sicut te ipsum. Et Joannis 13. vers. 34. Mandatum novum do vobis, ut diligatis invicem, sicut dilexi vos. Quod præceptum secundum communem Sanctorum Patrum, & Theologorum expositionem, est affirmativum charitatis supernaturalis, nos obligans diligere proximum propter Deum. Qui quidem actus nequit non esse simul charitatis Dei. Undè Apostolus ad Roman. 13. Qui diligit proximum legem implevit. Ex cuius verbis D. Augustinus tom. 9. tract. 9. in Primam Ioannis 4. sic infert: * Necessè est ergo, ut Deum diligat, qui diligit fratrem. * Secundò probatur ex D. Thomæ ad locum Pauli ad Rom. 13. vers. 2. ubi sic. * In dilectione proximi includitur dilectio Dei, sicut causa includitur in effectu. * Et 1. 2. quæst. 100. art. 10. & 2. 2. quæst. 44. art. 7. explicans præceptum Christi Domini, Matthæi 22. Diliges proximum tuum, sicut te ipsum: inquit: * Modus dilectionis tangitur, cum dicitur, sicut te ipsum, &c. Et hoc tripliciter, primò quidem ex parte finis, ut scilicet aliquis diligat proximum propter Deum, sicut se ipsum propter Deum

Zz 3

debet

